BM GENEL KURULU HOLOKOST'UN İNKARINI REDDEDİP KINADI VE REDDİNİN ULUSLARARASI HUKUKİ TEMELİNİ HATIRLATTI

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2022 / 1

15.02.2022

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (UNGA) 20 Ocak 2022'de Holokost'un inkarına ilişkin bir kararı kabul etmiş; "Holokost'un tamamen veya kısmen tarihsel bir olay olarak inkarını çekincesiz " reddetmiş ve kınamıştır.[1] Kararın giriş kısmında, demokrasinin güçlendirilmesi ve dini hoşgörüsüzlükle mücadele için, düşünce ve ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasının ve bilgi arama, alma ve verme özgürlüğüne tam saygı gösterilmesinin olumlu rolü vurgulanmaktadır. İfade özgürlüğü hakkının kullanımı yeniden teyit edilmektedir. Kararda ayrıca, ifade özgürlüğünün özel görev ve sorumluluklar içerdiği, bu nedenle belirli kısıtlamalara tabi olabileceği, ancak bu kısıtlamaların yalnızca yasaların öngördüğü çerçevede ve başkalarının hakkına veya itibarına saygı gösterilmesi ve ulusal güvenliğin veya kamu düzeninin veya halk sağlığının veya ahlakının korunması için gerek duyulduğunda sözkonusu olabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, "alınan tüm tedbirlerin Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 19. maddesi uyarınca uluslararası insan hakları hukukuna tam uyumlu olması gerektiğinin altı çizilmektedir."[2] Son olarak, karar, Holokost'un Yahudilerin üçte birini oluşturan 1,5 milyonu çocuk olmak üzere 6 milyona yakın Yahudi'nin öldürülmesiyle sonuçlandığını bir kez daha teyit etmekte ve Nürnberg Mahkemesi'nin Holokost'un Nazi faillerine ilişkin kararlarının uluslararası hukuki temeline şu şekilde dikkat çekmektedir: "Nürnberg Mahkemesi Şartı tarafından tanınan uluslararası hukuk ilkelerini yineleyerek ve bunların 1950'de Uluslararası Hukuk Komisyonu tarafından **kodifikasyonunu** takdirle not ederek."[3] Uluslararası Askeri Mahkeme Şartının, Avrupa Mihverinin önde gelen savaş suçlularının kovuşturulması ve cezalandırılmasına ilişkin Anlaşmanın bir Eki olduğu belirtilmelidir. [4]

Bilindiği üzere Holokost, İkinci Dünya Savaşı döneminde yaşanmış ve Holokost'tan sorumlu Nazi Almanyası yetkilileri, 1946'da Nürnberg'deki Uluslararası Askeri Mahkeme tarafından mahkum edilmiştir. Ancak, " Balkanlar'da Soykırım Kavramının Hukuki Tanımının ve İçeriğinin Değiştirilmesi İçin Yapılan Yersiz ve Yozlaştırıcı Girişimler (*Degenerating Discursive Attempts in the Balkans to Alter the Legal Definition and Content of the Concept of Genocide)*" başlıklı AVİM Araştırma Makalesinde de belirtildiği üzere, nihai ateşkesten bir yıl sonra, 11 Aralık 1946'da, BM Genel Kurulu oybirliğiyle "Soykırım suçunun cezalandırılmasının uluslararası bir mesele olduğunu" vurgulayan ve "soykırımın, uluslararası hukuka göre medeni dünyanın kınadığı bir suç olduğunu, sorumluları ve suç ortakları ister özel kişi, ister kamu görevlisi, ister devlet adamı olsun, suçun dini, ırksal, siyasi veya başka herhangi bir nedenle işlenip işlenmediğine bakılmaksızın cezalandırılması gerektiğini" teyit eden kararı kabul etmiştir. Kararda ayrıca, Ekonomik ve Sosyal Konsey'den "Genel Kurul'un bir sonraki olağan oturumuna sunulmak üzere, soykırım suçuna ilişkin bir sözleşme taslağı hazırlamak amacıyla gerekli çalışmaları yürütmesi talep edilmiştir. Bunu takip eden dönemde, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi" (Soykırım Sözleşmesi)[5] 12 Ocak 1951 tarihinde yürürlüğe girmiştir.[6] Bu bağlamda, uluslararası hukuk açısından "soykırım" terimi, Soykırım Sözleşmesi aracılığıyla hukuk terminolojisinde yerini bulan bir hukuk terimidir. Dolayısıyla, soykırımın varlığının tespiti ve cezalandırılmasına ilişkin uluslararası hukuk bağlamında hukuken bağlayıcı tek ve temel anlaşma olan Soykırım Sözleşmesi, hiçbir şekilde geriye dönük olarak uygulanamaz.[7] Dördüncü dipnotta bahsi geçen AVİM Araştırma Makalesinde belirtildiği üzere, 1948 tarihli Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesi, temelde Holokosta tepki olarak kaleme hazırlanmıştır. Bu nedenle, bu terim ancak Holokost'tan sonraki trajedilere uygulanabilir.

Yukarıda bahsi geçen son BM Genel Kurulu Kararından da anlaşılacağı üzere, Holokostun inkarının kınanması ve reddedilmesinin uluslararası hukuki zemini, Nürnberg Mahkemesi Şartı'nın 1950 yılında Uluslararası Hukuk Komisyonu tarafından kodifikasyonuna atıfta bulunularak, kararda açıkça belirtilmiştir. Bu atıfla BM Genel Kurulu, Holokost faillerinin cezalandırılmasını sadece Nürnberg Mahkemesi Şartı'na bağlamamış; Uluslararası Hukuk Komisyonu'nun bu konudaki ilkelerin uluslararası geçerlilik kazanmasına yönelik kararlarına da atıfta bulunmuştur. BM Genel Kurulu'nun Holokostun inkarına ilişkin kararında ortaya koyduğu bu hukuki titizlik, 1948 Soykırım Sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden çok önce yaşanan trajik olaylar bahane edilerek bazı milletlere karşı yöneltilen asılsız, tamamen siyasi, saplantılı ve cahilce soykırım suçlamalarının

temelsizliğini, keyfiliğini ve adil olmadığını gösteren bir örnektir.

Basında yer alan haberlere göre, İsrail ve Almanya, Holokostun inkarına ilişkin BM Genel Kurulu kararını ortaklaşa önermişlerdir. [8] Tutanaklarda kararın, Nazi liderlerinin Avrupa'da 11 milyona yakın Yahudi'nin sistematik olarak katledilmesini görüşmek üzere Berlin'in Wannsee gölü kıyısındaki bir villada bir araya geldiği Wannsee Konferansı'nın 80. yıl dönümünde kabul edildiği belirtiliyor. [9] Almanya'nın BM Daimi Temsilciliği tarafından yapılan bir basın açıklamasına göre, bu kararla, "Bir BM kararında ilk kez, Holokostun inkarının ne olduğuna dair bir tanım eklenebilir." [10] Haberlerde, İsrail'in BM nezdindeki Büyükelçisi Gilad Erdan'ın Genel Kuruldaki konuşmasında, "Artık kurgunun gerçeğe dönüştüğü ve Holokost'un uzak bir anı haline geldiği bir çağda yaşıyoruz,... insanlık tarihinin en büyük suçundan sonra şimdi de insanlık tarihinin en büyük örtbası geliyor." ifadesinde bulunduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Büyükelçisi Erdan, kararın 6 milyon kurbanın anısını koruduğunu ve Holokost'un çarpıtılmasına ve inkarına daha fazla müsamaha gösterilmeyeceğini taahhüt ettiğini söylemiştir. Habere göre İsrailin Daimi Temsilcisi, Holokost hakkında çarpıtma ve yalanları yayan Facebook, Twitter, YouTube gibi sosyal medya platformlarını da eleştirerek, sosyal medya devlerinin platformlarında yayılan nefrete artık kayıtsız kalamayacaklarını vurgulamış ve bu platformların bu konuda bir an önce harekete geçmesi gerektiğini söylemiştir. [11]

Öte yandan, kararın oylama yapılmadan kabul edildiği, ancak İran temsilcisinin ülkesini karardan ayrı tuttuğu da bildirilmektedir. BM Toplantılarının Kapsamı ve Basın Duyuruları (U.N. Meetings Coverage and Press Release) başlıklı internet sitesi, İran temsilcisinin müdahalesini şu şekilde yansıtmaktadır:

> İran temsilcisi, metnin kabulünü engellememesine rağmen ülkesini karardan ayrı tutmuştur. Devam eden ırkçılık ve yayılmacılık uygulamalarına kılıf sağlamak için İkinci Dünya Savaşı kavramını kötüye kullanma girişimini şiddetle reddederek, "İsrail rejimi, hem politikalarında hem de fiiliyatta yetmiş yılı aşkın bir süredir uygulamıştır." Filistin'e yönelik, etnik temizlik, insanlık dışı abluka ve zorla tahliye gibi vahşi suçlarının devam ettiğini söyledi. [12]

Deutsche Welle haberine göre, Almanya Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock da bir açıklama yapmış ve "Wannsee Konferansı'ndan 80 yıl sonra bile Alman diplomatların Nazi suçlarına nasıl karıştıklarını hatırlamak şarttır" ifadesinde bulunmuştur. Holokost kurbanlarını anarken, "kendilerini Nazi rejimi tarafından işlenen suçların ve soykırımın hizmetine sunan Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin de onların acılarından sorumlu olduklarını" hatırlatmış ve Almanya'nın Holokost kurbanlarına ne yaptığını unutmama sözü vermiştir. [13]

Almanya Dışişleri Bakanı'nın açıklamasında belirttiği gibi, Almanya Holokost kurbanlarına yaptıklarını asla unutmayacak mı? Arolsen Archives-International Center for Nazi Persecution tarafından Rheingold Enstitüsü'nün, Z kuşağının Almanya'daki Nasyonal Sosyalizme karşı tutumunu araştıran ve derinlik psikolojisi ilkelerine dayanan çalışmasının sonuçları hakkında yayınlanan verilere göre, şu anki 16-25 yaş kuşağı (Z Kuşağı) Nazi dönemiyle ebeveynlerinin neslinden çok daha fazla ilgilenmektedir (%75'e karşı %66). Bununla birlikte, Z Kuşağı, geçmişe ilgi gösterirken, ırkçılık ve ayrımcılık gibi bugün toplumun karşı karşıya olduğu acil sorunlarla paralellik kurmaktadır. [14]

Çeşitli AVİM analizlerimizde Alman toplumunda aşırı sağın yükselişi ve Müslüman karşıtı ırkçılık olarak da tanımlanabilecek İslamofobinin yükselişi gibi gelişmelere dikkat çektik. [15] Bu bağlamda, Alman Z kuşağının geçmişteki gelişmeler ile bugün Alman toplumunun karşı karşıya olduğu ırkçılık ve ayrımcılık gibi önemli sorunlar arasında yukarıda da belirtildiği gibi benzerlik kurmasının haklı sebepleri olduğunu belirtmek gerekir. Bu bağlamda, incelememizde 2000-2007 yılları arasında sekizi Almanya'da yaşayan Türklerden oluşan toplam on kişiyi katleden neo-Nazi Nasyonal Sosyalist Yeraltı (NSU) terör örgütü hakkında ayrıntılı bilgi verdik.[16] Ayrıca, NSU neo-Nazi terör hücresinin açığa çıkmasından on yıl sonra, Alman Federal Adalet Divanı'nın geçen yılın sonunda (2021) aldığı kararla, bir dizi cevapsız sorunun varlığına rağmen NSU davasının hukuken sonuçlandığına ve konunun hukuken kapatıldığına dikkat çektik. [17]

Almanya'da ve çoğu Batı Avrupa ülkesinde Holokost inkarındaki yükselişin yanı sıra ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslamofobinin yükselişte olduğu bariz bir gelişmedir. Çeşitli AVİM analiz ve yorumlarımızda vurguladığımız gibi, ırkçılık (*racism*) ve yabancı düşmanlığının (*xenophobia*) birleşimi, Müslüman karşıtı ırkçılık/İslamofobi de dahil olmak üzere yabancı ırkçılığı (*xeno-racism*) kavramını ön plana çıkarmaktadır. Bu olgular, anti-Semitizm ile birlikte tek bir ayrımcılık yapısında birleşmektedir. Bu yapıyı matruşka bebeklerine benzetebiliriz. Her parça kaldırıldıkça, içinden başka bir ayrımcılık türü ortaya çıkmaktadır. Holokost, bu olgular arasında insanlık tarihinin en acı ve trajik örneğini oluşturmaktadır.

27 Ocak 2022, Uluslararası Holokost Anma Günü idi. Bu üzücü vesileyle AVİM olarak, Nazi rejimi ve işbirlikçileri tarafından sistematik bir şekilde katledilen, Yahudiler, Romanlar, engelliler ile hedef alınan azınlık ve gruplara mensup milyonlarca insanı derin saygıyla anıyoruz.

* *Fotoğraf: https://www.timesofisrael.com/*

***Bu analizin aslı İngilizce olarak kaleme alınmıştır. AVİM Stajyeri Birhan Yağız Çakır makalenin tercümesine katkı sağlamıştır.*

[1] UN. General Assembly (76th sess. □□ 2021-2022), Holocaust Denial □□ Resolution / Adopted by the General Assembly (United Nations, 25 Ocak 2022), 250, A/RES/76/250, https://undocs.org/en/A/RES/76/250.

[2] UN. General Assembly (21st sess. □□ 1966), International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, International Covenant on Civil and Political Rights and Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights (United Nations, 1967), A/RES/2200(XXI)[A], https://www.ohchr.org/documents/professionalinterest/ccpr.pdf.

[3] United Nations, Principles of International Law Recognized in the Charter of the Nürnberg Tribunal and in the Judgment of the Tribunal, with Commentaries (Yearbook of the International Law Commission, 1950), https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/7_1_1950.pdf.

[4] This document, commonly known as the Charter of the Nürnberg Tribunal (or Nuremberg Tribunal) formed an integral part of the Agreement for the establishment of an international military tribunal, which was signed in London on 8 August 1945. United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, United States of America, France and Union of Soviet Socialist Republics, Charter of the International Military Tribunal - Annex to the Agreement for the Prosecution and Punishment of the Major War Criminals of the European Axis (London Agreement) (United Nations, 08 Ağustos 1945), https://www.refworld.org/docid/3ae6b39614.html.

[5] Teoman Ertuğrul Tulun, Degenerating Discursive Attempts In The Balkans To Alter The Legal Definition And Content Of The Concept Of Genocide, *Center For Eurasian Studies Research Paper Series*, sy 3 (16 Aralık 2021): 9, https://doi.org/10.31219/osf.io/dpqs4.

[6] United Nations, Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide □□ Chapter IV Human Rights (United Nation, 09 Aralık 1948), 12 January 1951, No. 1021, https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-1&chapter=4&clang=_en.

[7] William Schabas, *Unimaginable atrocities: justice, politics, and rights at the war crimes tribunals* (Oxford: Oxford University Pres, 2014), 63.

[8] Deutsche Deutsche Welle Editorial Team, UN General Assembly Adopts German-Israeli Proposal against Holocaust Denial, *Deutsche Welle*, erişim 03 Şubat 2022, https://www.dw.com/en/un-general-assembly-adopts-german-israeli-proposal-against-holocaust-denial/a-60490310

.

[9] Michael Hernandez, UN General Assembly Adopts Israeli Resolution on Holocaust Denial, *Anadolu News Agency*, 20 Ocak 2022, https://www.aa.com.tr/en/americas/un-general-assembly-adopts-israeli-resolution-on-holocaust-denial/2480983.

[10] Permanent Mission of the Federal Republic of Germany to the United Nations in New York, UN General Assembly Adopts Resolution on Holocaust Denial (Federal Republic of Germany, 20 Ocak 2022), https://new-york-un.diplo.de/un-en/news-corner/-/2507408.

[11] Edith M. Lederer, UN Approves Resolution Condemning Denial of Nazi Holocaust, *Associated Press*, 21 Ocak 2022, blm. United Nations General Assembly, h ttps://apnews.com/article/united-nations-general-assembly-business-world-war-ii-race-and-ethnicity-racial-injustice-5efe0f0596fbf2988b8cd812ece8e2f1; Edith M. Lederer, Israel Hopes UN Will Unanimously Condemn Holocaust Denial - The Washington Post, *Washington Post*, 20 Ocak 2022, blm. World, https://web.archive.org/web/20220120074704/https://www.washingtonpost.com/world/israel-hopes-un-will-unanimously-condemn-holocaust-denial/2022/01/20/fae94522-79b0-11ec-9dce-7313579de434_story.html.

[12] United Nations General Assembly, Condemning Holocaust Denial, General Assembly Adopts Resolution Urging Development of Educational Programmes to Prevent Genocide Acts among Future Generations (United Nations, 20 Ocak 2022), GA/12400, https://www.un.org/press/en/2021/ga12400.doc.htm.

[13] Deutsche Welle Editorial Team, UN General Assembly Adopts German-Israeli Proposal against Holocaust Denial.

[14] Bad Arolsen, The Nazi Era as a Test of Courage: Strange Fascination and High Receptiveness of Gen Z, *Arolsen Archives*, 25 Ocak 2022, blm. Press Release, https://arolsen-archives.org/content/uploads/press-release-genz-nazi-history.pdf.

[15] Teoman Ertuğrul Tulun, Germanys Far-Right Terrorism And The Timid NSU Case Verdict, *Center For Eurasian Studies Analysis Series (AVİM)* 2020, sy 26 (25 Eylül 2020): 10, https://doi.org/10.31219/osf.io/s5jm8.

[16] Teoman Ertuğrul Tulun, Far-Right Violence And Terrorism Rises In Germany: National Socialist Underground (NSU) Terrorist Group And The Murders Of Eight Turkish-German Citizens, *Center For Eurasian Studies Analysis Series (AVİM)* 2019, sy 20 (26 Ağustos 2019): 8, https://doi.org/10.31219/osf.io/6pf75.

[17] Teoman Ertuğrul Tulun, NSU CASE COVERED UP AND LEGALLY CLOSED: IS IT

POSSIBLE TO AVOID SOCIAL AND POLITICAL REPERCUSSIONS?, *Center For Eurasian Studies (AVİM)*, 20 Aralık 2021, https://osf.io/dx2bf/.

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "BM GENEL KURULU HOLOKOST'UN İNKARINI REDDEDİP KINADI VE REDDİNİN ULUSLARARASI HUKUKİ TEMELİNİ HATIRLATTI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2022 / 1. Şubat 15. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Analiz/BM-GENEL-KURULU-HOLOKOST-UN-INKARINI-REDDEDIP-KINADI-VE-REDDININ-ULUSLARARASI-HUKUKI-TEMELINI-HATIRLATTI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır